

Сборник съдебна практика

РЕШЕНИЕ НА СЪДА (пети състав)

17 май 2018 година *

„Преюдициално запитване — Директива 93/13/ЕИО — Неравноправни клаузи в договори, сключвани между продавач или доставчик и потребител — Службена проверка от националния съд дали даден договор попада в приложното поле на тази директива — Член 2, буква в) — Понятието „продавач или доставчик“ — Висше учебно заведение, финансирано основно с публични средства — Договор за безлихвено разсрочено плащане на таксите за обучение и за участие в учебно пътуване“

По дело C-147/16

с предмет преюдициално запитване, отправено на основание член 267 ДФЕС от Vredegerecht te Antwerpen (мирови съд Антверпен, Белгия) с акт от 10 март 2016 г., постъпил в Съда на 14 март 2016 г., в рамките на производство по дело

Karel de Grote — Hogeschool Katholieke Hogeschool Antwerpen VZW

срещу

Susan Romy Jozef Kuijpers,

СЪДЪТ (пети състав),

състоящ се от: J. L. da Cruz Vilaça, председател на състава, E. Levits, A. Borg Barthet, M. Berger (докладчик) и F. Biltgen, съдии,

генерален адвокат: E. Sharpston,

секретар: M. Ferreira, главен администратор,

предвид изложеното в писмената фаза на производството и в съдебното заседание от 9 март 2017 г.,

като има предвид становищата, представени:

- за белгийското правителство, от J. van Holm, M. Jacobs, L. van den Broeck и J.-C. Halleux, в качеството на представители, подпомагани от P. Cambie и B. Zammitto, експерти,
- за австрийското правителство, от G. Eberhard, в качеството на представител,
- за полското правителство, от B. Majczyna, в качеството на представител,
- за Европейската комисия, от M. van Beek и Д. Русанов, в качеството на представители,

* Език на производството: нидерландски.

след като изслуша заключението на генералния адвокат, представено в съдебното заседание от 30 ноември 2017 г.,

постанови настоящото

Решение

- 1 Преюдициалното запитване се отнася до тълкуването на Директива 93/13/ЕИО на Съвета от 5 април 1993 година относно неравноправните клаузи в потребителските договори (ОВ L 95, 1993 г., стр. 29; Специално издание на български език, 2007 г., глава 15, том 2, стр. 273).
- 2 Запитването е отправено в рамките на спор между Karel de Grote — Hogeschool Katholieke Hogeschool Antwerpen VZW, свободно учебно заведение, установено в Антверпен (Белгия) (наричано по-нататък „KdG“), и г-жа Susan Romy Jozef Kuijpers във връзка с дължимите от последната суми за такса обучение и такса за участие в учебно пътуване, заедно с лихви и обезщетение за разноски.

Правна уредба

Правото на Съюза

- 3 Десето съображение от Директива 93/13 предвижда:

„като има предвид, че по-ефективна защита на потребителите може да се осъществи чрез приемане на еднакви правила относно неравноправните клаузи; като има предвид, че тези правила следва да се прилагат за всички договори, сключени между продавачи и предоставящи услуги лица[,] от една страна, и потребители; като има предвид, че в резултат на това от сферата на действие на настоящата директива трябва да се изключат трудовите договори, договорите във връзка с наследствени права, договорите в областта на семейното право и дружествени договори и устави на дружества“.

- 4 Четирнадесето съображение от Директивата гласи:

„като има предвид, че държавите членки са длъжни да следят, че договорите не съдържат неравноправни клаузи, още повече защото настоящата директива се прилага и по отношение търговска дейност в публично-правен контекст“.

- 5 Член 1, параграф 1 от Директивата гласи:

„Настоящата директива има за цел да сближи законовите, подзаконовите и административните разпоредби на държавите членки относно неравноправните клаузи в договори, сключвани между продавач или доставчик и потребител“.

- 6 Член 2 от Директива 93/13 гласи:

„По смисъла на настоящата директива:

[...]

- б) „потребител“ означава всяко физическо лице, което в качеството си на страна по договорите, предмет на настоящата директива, участва поради интереси, които са извън рамките на неговата търговска или професионална дейност[;]

в) „продавач или доставчик“ означава всяко физическо или юридическо лице, което в качеството си на страна по договорите, предмет на настоящата директива, участва поради интереси, които са свързани със занятието, стопанската дейност или професията му, независимо дали в публичнопубличен или частнопубличен контекст“.

7 Член 3 от тази директива предвижда:

„1. В случаите, когато дадена договорна клауза не е индивидуално договорена, се счита за неравнопублична, когато въпреки изискването за добросъвестност, тя създава в ущърб на потребителя значителна неравнопубличност между правата и задълженията, произтичащи от договора.

2. Не се счита за индивидуално договорена клауза, която е съставена предварително и следователно потребителят не е имал възможност да влияе на нейното съдържание, по-специално във връзка с договори с общи условия.

Фактът, че някои аспекти от дадена клауза или някоя отделна клауза са индивидуално договорени, не изключва приложението на настоящия член към останалата част на договора, ако общата преценка на договора сочи, че той е договор с общи условия.

Когато продавач или доставчик твърди, че клауза от договор с общи условия е договорена индивидуално, той следва да докаже това с факти.

3. Приложението съдържа примерен и неизчерпателен списък на клаузи, които се смятат за неравнопублични“.

8 Член 6, параграф 1 от Директивата гласи:

„Държавите членки определят изискването, включените неравнопублични клаузи в договори между потребители и продавачи или доставчици да не са обвързващи за потребителя, при условията на тяхното национално право, и че договорът продължава да действа за страните по останалите условия, когато може да се изпълнява и без неравнопубличните клаузи“.

Белгийското право

9 Директива 93/13 е транспонирана в белгийското право с членове 73—78 от *Wet betreffende marktpraktijken en consumentenbescherming* (Закон за търговските практики и защитата на потребителите) от 6 април 2010 г. (*Belgisch Staatsblad*, 12 април 2010 г., стр. 20803). Впоследствие тези членове са отменени и разпоредбите им са включени в членове VI.83—VI.87 от *Wetboek van economisch recht* (Кодекс на стопанското право).

10 Член VI.83 от Кодекса на стопанското право предвижда, че съдържащите се в този кодекс разпоредби относно неравнопубличните клаузи се прилагат само по отношение на договорите между предприятие и потребител.

11 Член I.1, точка 1 от Кодекса дефинира понятието „предприятие“ като „всяко физическо или юридическо лице, което трайно преследва икономическа цел, в това число сдруженията на такива лица“.

12 От акта за преюдициално запитване следва, че Законът за търговските практики и защитата на потребителите въвежда термина „предприятие“ в Кодекса на стопанското право и той заменя термина „продавач“.

13 Член 806 от *Gerechtelijk Wetboek* (Кодекс за съдопроизводството) гласи:

„В случай на постановяване на неприсъствено решение съдът следва да уважи исканията на явилата се страна, освен ако процесът или тези искания не са в противоречие с обществения ред“.

Спорът в главното производство и преюдициалните въпроси

14 На 3 февруари 2014 г. г-жа *Kuijpers*, която тогава е студентка в *KdG*, е трябвало да плати на *KdG* общо 1 546 EUR за такса обучение за академичните 2012/2013 и 2013/2014 година и такса за участие в учебно пътуване.

15 Тъй като не е в състояние да плати дължимата сума наведнъж, г-жа *Kuijpers* сключва с *KdG* *studievoorzieningsdienst* (отдел „Студенти“ на *KdG*, наричан по-нататък „*KdG Stuvo*“) писмен договор за връщане на дълга на вноски съгласно безлихвен разплащателен план. Съгласно договора *KdG Stuvo* покрива сумата, необходима на г-жа *Kuijpers*, за да плати на *KdG*, а г-жа *Kuijpers* се задължава да изплаща на *KdG Stuvo* ежемесечни вноски по 200 EUR в продължение на седем месеца, считано от 25 февруари 2014 г. Предвижда се остатъкът от дълга — 146 EUR, да бъде платен на 25 септември 2014 г.

16 Освен това договорът съдържа клауза, която урежда хипотезата на неизпълнение и предвижда следното:

„Ако сумата на заема не бъде върната (изцяло или частично) в срок, автоматично се дължи лихва от 10 % годишно върху остатъка от дълга, считано от деня, следващ датата на падежа, без да е необходима покана. В този случай се дължи и обезщетение за покриване на разноските за обслужването, определено с договора на 10 % от остатъка от дълга, но не по-малко 100 EUR“.

17 Г-жа *Kuijpers* не плаща уговорените суми, въпреки че *KdG Stuvo* ѝ отправя покана за това.

18 На 27 ноември 2015 г. *KdG* предявява пред *Vredegerecht te Antwerpen* (мирови съд Антверпен, Белгия) иск за осъждането на г-жа *Kuijpers* да му заплати главницата от 1 546 EUR, 10 % лихви за забава, считано от 25 февруари 2014 г., тоест 269,81 EUR, и обезщетение за разноски в размер на 154,60 EUR. Г-жа *Kuijpers* не участва в производството нито лично, нито чрез представител.

19 С междинно решение от 4 февруари 2016 г. запитващата юрисдикция уважава искането на *KdG* за главницата. За поисканите лихви и разноски обаче тя разпорежда възобновяване на съдебното заседание и приканва *KdG* да представи становище по евентуалното отправяне на преюдициално запитване до Съда.

20 Запитващата юрисдикция отбелязва, че тъй като г-жа *Kuijpers* не се явява по делото, член 806 от Кодекса за съдопроизводството задължава съда да уважи искането на *KdG*, освен ако процесът или това искане не са в противоречие с обществения ред.

21 В това отношение, на първо място, запитващата юрисдикция иска да установи може ли в неприсъствено производство да провери служебно дали договорът, на който се основава искането на *KdG*, попада в приложното поле на националната уредба, транспонираща Директива 93/13. Според тази юрисдикция всъщност не е сигурно дали в Белгия правната уредба относно неравноправните клаузи представлява императивна уредба от обществен ред. Затова тя се пита дали националните процесуални норми са съвместими с Директивата, доколкото не допускат такава проверка.

- 22 На второ място, запитващата юрисдикция иска да установи дали договорът между KdG и г-жа Kuipers попада в приложното поле на националната правна уредба относно неравноправните клаузи. Във връзка с това тя изразява съмнения в съвместимостта на тази уредба с Директива 93/13, тъй като приложното поле на уредбата е дефинирано не по отношение на договорите между потребител и „продавач или доставчик“, а по отношение на договорите между потребител и „предприятие“. При всички положения тази юрисдикция се пита дали учебно заведение като KdG, което се финансира основно с публични средства, трябва да се смята за „предприятие“ и/или за „продавач или доставчик“, когато отпуска на студент заем на разсрочено плащане като разглеждания в главното производство.
- 23 В този контекст Vredegerecht te Antwerpen (мирови съд Антверпен) решава да спре производството и да постави на Съда следните преюдициални въпроси:
- „1) Когато националният съд е сезиран с иск срещу потребител във връзка с изпълнението на договор и съгласно вътрешните процесуални разпоредби има правомощие да провери служебно единствено дали искането противоречи на императивни национални разпоредби, оправомощен ли е този съд по същия начин да провери и да се произнесе служебно — дори при неявяване на ответника — дали въпросният договор попада в приложното поле на [Директива 93/13], така както е транспонирана в белгийското право?
 - 2) Трябва ли свободно учебно заведение, което предоставя на потребител субсидирани образователни услуги, да се смята за предприятие по смисъла на правото на Съюза във връзка с договора за предоставянето на тези образователни услуги срещу заплащане на такси за обучение, евентуално заедно със сума за възстановяване на направените от учебното заведение разноски?
 - 3) Попада ли в приложното поле на [Директива 93/13] договорът между потребител и субсидирано свободно учебно заведение за предоставянето на субсидирани образователни услуги от страна на това заведение и следва ли свободното учебно заведение, което предоставя на потребител субсидирани образователни услуги, да се смята за „продавач или доставчик“ по смисъла на тази директива във връзка с договора за предоставянето на образователните услуги?“.

По преюдициалните въпроси

По първия въпрос

- 24 С първия си въпрос запитващата юрисдикция иска по същество да установи дали Директива 93/13 трябва да се тълкува в смисъл, че когато се произнася с неприсъствено решение и съгласно нормите на вътрешното процесуално право има правомощието да проверява служебно за противоречие между клаузата, на която се основава искането, и националните норми от обществен ред, националният съд може и дори трябва да проверява служебно дали съдържащият клаузата договор попада в приложното поле на тази директива.
- 25 От акта за преюдициално запитване следва, че този въпрос е свързан с действащия в белгийското право член 806 от Кодекса за съдопроизводството, който задължава националният съд при произнасяне с неприсъствено решение да уважи исканията на явилата се страна, освен ако процесът или тези искания не са в противоречие с общественения ред. В този смисъл, когато се произнася с неприсъствено решение, националният съд може да вземе предвид служебно само съображения от обществен ред. Доколкото обаче не е сигурно дали белгийската правна

уредба относно неравноправните клаузи е такава уредба от обществен ред, посоченият съд се съмнява може ли служебно да провери в частност дали договор като обсъждания в главното производство попада в приложното поле на Директива 93/13.

- 26 За да се отговори на поставения въпрос, следва да се припомни, че съгласно постоянната съдебна практика въведената с Директива 93/13 система на защита се основава на идеята, че потребителят е в положение на по-слаба страна спрямо продавача или доставчика от гледна точка както на преговорните си възможности, така и на степента си на информираност, като това положение води до приемането от негова страна на установените предварително от продавача или доставчика условия, без да може да повлияе на съдържанието им (решения от 9 ноември 2010, VB Pénzügyi Lízing, C-137/08, EU:C:2010:659, т. 46 и цитираната съдебна практика, от 21 февруари 2013 г., Banif Plus Bank, C-472/11, EU:C:2013:88, т. 19 и цитираната съдебна практика, както и от 7 декември 2017 г., Banco Santander, C-598/15, EU:C:2017:945, т. 36 и цитираната съдебна практика).
- 27 Съдът освен това постановява, че с оглед на това положение на по-слаба страна член 6, параграф 1 от Директивата предвижда, че неравноправните клаузи не са обвързващи за потребителя. Както следва от съдебната практика, става въпрос за императивна разпоредаба, с която се цели замяната на формалното равновесие, което договорот установява между правата и задълженията на съдоговорителите, с действително равновесие, което може да възстанови равенството между тях (решения от 9 ноември 2010, VB Pénzügyi Lízing, C-137/08, EU:C:2010:659, т. 47 и цитираната съдебна практика, от 21 февруари 2013 г., Banif Plus Bank, C-472/11, EU:C:2013:88, т. 20 и цитираната съдебна практика, както и от 26 януари 2017 г., Banco Primus, C-421/14, EU:C:2017:60, т. 41 и цитираната съдебна практика).
- 28 За да се осигури защитата, която се цели с Директивата, Съдът многократно е подчертавал, че неравноправното положение на потребителя спрямо продавача или доставчика може да се компенсира само с положителна и външна по отношение на самите страни по договора намеса (решения от 9 ноември 2010 г., VB Pénzügyi Lízing, C-137/08, EU:C:2010:659, т. 48 и цитираната съдебна практика, от 21 февруари 2013 г., Banif Plus Bank, C-472/11, EU:C:2013:88, т. 21 и цитираната съдебна практика, както и от 14 април 2016 г., Sales Sinués и Drame Ba, C-381/14 и C-385/14, EU:C:2016:252, т. 23 и цитираната съдебна практика).
- 29 В светлината на тези съображения Съдът е приел, че при изпълнението на задачите си съгласно разпоредбите на Директива 93/13 националният съд е длъжен да преценява служебно дали договорната клауза е неравноправна и по този начин да компенсира съществуващата неравнопоставеност между потребителя и продавача или доставчика (вж. в този смисъл решения от 26 октомври 2006 г., Mostaza Claro, C-168/05, EU:C:2006:675, т. 38 и от 21 февруари 2013 г., Banif Plus Bank, C-472/11, EU:C:2013:88, т. 22 и 24, както и цитираната съдебна практика).
- 30 Това задължение обаче влече и задължение за националния съд да проверява дали договорот, съдържащ клаузата, въз основа на която е предявено искането, попада в приложното поле на тази директива (вж. в този смисъл решение от 9 ноември 2010 г., VB Pénzügyi Lízing, C-137/08, EU:C:2010:659, т. 49 и по аналогия решение от 4 юни 2015 г., Faber, C-497/13, EU:C:2015:357, т. 46). Всъщност служебната преценка за неравноправност на клаузите в съответния договор задължително предполага съдът преди това да е проверил дали договорот попада в приложното поле на Директивата.
- 31 Тези задължения на националния съд трябва да се смятат за необходими за осигуряването на ефективна защита на потребителя, каквато гарантира Директива 93/13, в частност предвид немалкия риск той да не познава правата си или да среща затруднения при упражняването им

(вж. в този смисъл решение от 26 октомври 2006 г., *Mostaza Claro*, C-168/05, EU:C:2006:675, т. 28 и цитираната съдебна практика, както и определение от 16 ноември 2010 г., *Pohotovost*, C-76/10, EU:C:2010:685, т. 42).

- 32 В този смисъл защитата, която Директива 93/13 предоставя на потребителите, обхваща и случаите, в които потребителят, сключил с продавач или доставчик договор, съдържащ неравноправни клауза, не изтъква, че договорът попада в приложното поле на Директивата, от една страна, и че въпросната клауза е неравноправни, от друга, било защото не познава правата си, било защото се е отказал да ги предяви поради разноските, които биха произтекли от евентуалното съдебно производство (вж. в този смисъл решение от 26 октомври 2006 г., *Mostaza Claro*, C-168/05, EU:C:2006:675, т. 29 и цитираната съдебна практика, както и определение от 16 ноември 2010 г., *Pohotovost*, C-76/10, EU:C:2010:685, т. 43).
- 33 Доколкото става дума за изпълнението на тези задължения от национален съд, който се произнася с неприсъствено решение, следва да се припомни, че при липсата на правна уредба на Съюза в съответната област правилата за производствата, предназначени да гарантират защитата на правата, които страните в процеса черпят от правото на Съюза, се определят във вътрешния правен ред на държавите членки по силата на принципа за процесуалната им автономия. Тези правила обаче не трябва да са по-неблагоприятни от уреждащите подобни вътрешни положения (принцип на равностойност), нито да са определени така, че да правят практически невъзможно или прекомерно трудно упражняването на правата, предоставени на потребителите от правния ред на Съюза (принцип на ефективност) (вж. по аналогия решение от 30 май 2013 г., *Asbeek Brusse* и *De Man Garabito*, C-488/11, EU:C:2013:341, т. 42 и цитираната съдебна практика).
- 34 Що се отнася до принципа на равностойност, до който имплицитно се отнася първият преюдициален въпрос и който единствен е меродавен в случая, следва да се подчертае, че както беше припомнено в точка 27 от настоящото решение, член 6, параграф 1 от Директива 93/13 е разпоредба с императивен характер (решение от 30 май 2013 г., *Asbeek Brusse* и *De Man Garabito*, C-488/11, EU:C:2013:341, т. 43 и цитираната съдебна практика).
- 35 Освен това Съдът е постановил, че предвид естеството и значението на обществения интерес, на който се основава гарантираната от Директивата защита на потребителите, член 6 от нея трябва да се приеме за разпоредба, равностойна на националните норми, които имат ранг на норми от публичен ред във вътрешния правопорядък. Следва да се приеме, че за такива следва да бъдат считани всички разпоредби от Директивата, които са необходими за постигането на целта на посочения член 6 (решение от 30 май 2013 г., *Asbeek Brusse* и *De Man Garabito*, C-488/11, EU:C:2013:341, т. 44 и цитираната съдебна практика).
- 36 Оттук следва, че когато съгласно нормите на вътрешното процесуално право националният съд е компетентен да проверява служебно за противоречие между искането и националните норми от обществен ред, което според дадените от запитващата юрисдикция сведения е точно така в белгийската правораздавателна система в хипотезата на постановяване на неприсъствено решение, този съд трябва да упражнява тази компетентност включително за да прецени служебно дали предвид установените с Директива 93/13 критерии спорната клауза, на която се основава искането, и договорът, в който е включена, попадат в приложното поле на тази директива и ако попадат — дали клаузата е неравноправни (вж. по аналогия решение от 30 май 2013 г., *Asbeek Brusse* и *De Man Garabito*, C-488/11, EU:C:2013:341, т. 45).
- 37 По всички изложени съображения на първия от поставените въпроси следва да се отговори, че Директива 93/13 трябва да се тълкува в смисъл, че когато се произнася с неприсъствено решение и съгласно нормите на вътрешното процесуално право има правомощието да проверява служебно за противоречие между клаузата, на която се основава искането, и

националните норми от обществен ред, националният съд е длъжен да проверява служебно попада ли съдържащият клаузата договор в приложното поле на тази директива и ако попада — дали евентуално клаузата е неравнопавна.

На втория и третия въпрос

- 38 С втория и третия си въпрос, от една страна, запитващата юрисдикция иска да установи дали свободно учебно заведение като KdG трябва да се смята за предприятие по смисъла на правото на Съюза, когато осигурява на потребител субсидирано образование само срещу заплащане на такса за обучение, евентуално заедно със суми за възстановяване на направените от това заведение разноски. От друга страна, запитващата юрисдикция иска да установи дали сключеният между потребител и такова заведение договор за осигуряването на това образование попада в обхвата на Директива 93/13 и дали във връзка с договора заведението трябва да се смята за „продавач или доставчик“ по смисъла на Директивата.
- 39 В самото начало следва да се припомни, че съгласно член 1 Директива 93/13 се прилага не по отношение на договорите между „предприятие“ и потребител, а по отношение на договорите между „продавач или доставчик“ и потребител, поради което в случая в главното производство не е необходимо да се определя дали учебно заведение като KdG трябва да се смята за „предприятие“ по смисъла на правото на Съюза.
- 40 Освен това от документите, с които разполага Съдът, личи, че с термина „предприятие“, използван в член VI.83 от Кодекса на стопанското право, белгийският законодател транспонира в националния правен ред термина „продавач или доставчик“, дефиниран в член 2, буква в) от Директива 93/13.
- 41 В това отношение следва да се припомни, че съгласно постоянната практика на Съда, когато прилагат вътрешното право, националните съдилища трябва, доколкото е възможно, да го тълкуват с оглед на текста и целите на Директива 93/13, за да постигнат предвидения от последната резултат и следователно да спазят член 288, трета алинея ДФЕС. Всъщност това задължение за съобразено с правото на Съюза тълкуване на националното право е присъщо на системата на Договора за функционирането на ЕС, доколкото дава възможност на националните съдилища в рамките на своите правомощия да осигуряват пълната ефективност на правото на Съюза, когато се произнасят по споровете, с които са сезирани (вж. по аналогия решение от 21 април 2016 г., Radlinger и Radlingerová, C-377/14, EU:C:2016:283, т. 79 и цитираната съдебна практика).
- 42 Оттук следва, че в контекста на делото в главното производство националният съд трябва да тълкува използваното в белгийското право понятие „предприятие“ така, че да съответства на понятието „продавач или доставчик“ по смисъла на Директива 93/13, и в частност на дефиницията в член 2, буква в) от нея.
- 43 Освен това отново от документите, с които разполага Съдът, следва, че разглежданият в главното производство договор, подписан от KdG и г-жа Kuijpers, предвижда безлихвен разплащателен план за връщането на дължимите от нея суми за такса за обучение и такса за участие в учебно пътуване.
- 44 В този контекст вторият и третият въпрос, които следва да се разгледат заедно, трябва да се разбират в смисъл, че запитващата юрисдикция иска по същество да установи дали свободно учебно заведение като обсъжданото в главното производство, което с договор се съгласява да предостави на една от студентките облекчени условия за плащането на дължимите от нея суми

за такса за обучение и такса за учебно пътуване, трябва във връзка с този договор да се смята за „продавач или доставчик“ по смисъла на член 2, буква в) от Директива 93/13, поради което посоченият договор попада в приложното поле на Директивата.

- 45 В това отношение следва да се припомни, че както следва от член 1, параграф 1 и член 3, параграф 1, Директива 93/13 се прилага спрямо клаузите в „договори, сключвани между продавач или доставчик и потребител“, които не са „индивидуално договорен[и]“.
- 46 Както гласи десето съображение от Директива 93/13, еднаквите правила относно неравноправните клаузи следва да се прилагат за „всички договори“, сключени между „продавач или доставчик“ и „потребител“, така както те са дефинирани в член 2, букви б) и в) от тази директива.
- 47 Съгласно член 2, буква в) от Директива 93/13 понятието „продавач или доставчик“ означава всяко физическо или юридическо лице, което в качеството си на страна по договорите, предмет на Директивата, действа поради интереси, които са свързани със занятието, стопанската дейност или професията му, независимо дали в публичноправен или частноправен контекст.
- 48 От самия текст на тази разпоредба следва, че волята на законодателя на Съюза е да утвърди широко разбиране за понятието „продавач или доставчик“ (вж. в този смисъл решение от 30 май 2013 г., *Asbeek Brusse и De Man Garabito*, C-488/11, EU:C:2013:341, т. 28 и цитираната съдебна практика).
- 49 Всъщност, на първо място, употребата на думата „всяко“ в посочената разпоредба ясно показва, че всяко физическо или юридическо лице трябва да се смята за „продавач или доставчик“ по смисъла на Директива 93/13, щом упражнява дейност по занятие, стопанска дейност или професия.
- 50 На второ място, разпоредбата се отнася до всяка дейност по занятие, стопанска дейност или професия, „независимо дали в публичноправен или частноправен контекст“. Затова, както гласи четиринадесето съображение, Директива 93/13 се прилага и по отношение на търговската дейност в публичноправен контекст (вж. в този смисъл решение от 15 януари 2015 г., *Šiba*, C-537/13, EU:C:2015:14, т. 25).
- 51 Оттук следва, че член 2, буква в) от Директива 93/13 не изключва от приложното ѝ поле нито субектите, които изпълняват задача в общ интерес, нито публичноправните субекти (вж. по аналогия решение от 3 октомври 2013 г., *Zentrale zur Bekämpfung unlauteren Wettbewerbs*, C-59/12, EU:C:2013:634, т. 32). Също така, както отбелязва генералният адвокат в точка 57 от заключението си, тъй като задачите с обществен характер и в общ интерес често се изпълняват с нестопанска цел, за определеното на понятието „продавач или доставчик“ по смисъла на посочената разпоредба е ирелевантно дали организацията има стопанска или нестопанска цел.
- 52 Освен това от текста на член 2, буква в) от Директива 93/13 следва, че за да бъде окачествено като „продавач или доставчик“, съответното лице трябва да действа „поради интереси, които са свързани със занятието, стопанската дейност или професията му“. Член 2, буква б) от Директивата пък предвижда, че понятието „потребител“ означава всяко физическо лице, което в качеството си на страна по договорите, предмет на Директивата, действа „поради интереси, които са извън рамките на неговата търговска или професионална дейност“.
- 53 Следователно Директива 93/13 дефинира договорите, към които се прилага, според качеството на страните по тях — в зависимост от обстоятелството дали те действат или не действат в рамките на осъществяваната от тях търговска или професионална дейност (решения от 30 май 2013 г., *Asbeek Brusse и De Man Garabito*, C-488/11, EU:C:2013:341, т. 30 и от 3 септември 2015 г., *Costea*, C-110/14, EU:C:2015:538, т. 17 и цитираната съдебна практика).

- 54 Този критерий съответства на вече припомнената в точка 26 от настоящото решение идея, на която се основава въведената с Директивата система на защита, а именно че потребителят е в положение на по-слаба страна спрямо продавача или доставчика от гледна точка както на преговорните си възможности, така и на степента си на информираност, като това положение води до приемането от негова страна на установените предварително от продавача или доставчика условия, без да може да повлияе на съдържанието им (решения от 30 май 2013 г., *Asbeek Brusse и De Man Garabito*, C-488/11, EU:C:2013:341, т. 31 и от 3 септември 2015 г., *Costea*, C-110/14, EU:C:2015:538, т. 18 и цитираната съдебна практика).
- 55 Оттук следва, че понятието „продавач или доставчик“ по смисъла на член 2, буква в) от Директива 93/13 е функционално понятие, предполагащо преценка дали договорното правоотношение попада сред дейностите, които лицето извършва по занятие (вж. по аналогия определение от 27 април 2017 г., *Bachman*, C-535/16, непубликувано, EU:C:2017:321, т. 36 и цитираната съдебна практика).
- 56 В конкретния случай белгийското и австрийското правителство твърдят, че като висше учебно заведение, финансирано основно с публични средства, KdG не може да се смята за „предприятие“ по смисъла на това понятие в конкурентното право на Съюза, нито съответно за „продавач или доставчик“ по смисъла на Директива 93/13, доколкото осигуряването от него образование не е „услуга“ по смисъла на член 57 ДФЕС (вж. в този смисъл решение от 7 декември 1993 г., *Wirth*, C-109/92, EU:C:1993:916, т. 16 и 17).
- 57 В това отношение от преписката, с която разполага Съдът, следва, че при всички положения делото в главното производство не се отнася пряко до образователната задача, изпълнявана от заведение като KdG. Делото всъщност се отнася до друга извършвана от това заведение доставка, която е допълнителна и съпътстваща спрямо образователната му дейност и която се състои в предоставянето чрез договор на възможност за безлихвено разсрочено плащане на сумите, които му дължи една от студентките. Подобна доставка се свежда по естеството си до облекчаване на условията за плащане на съществуващ дълг и принципно представлява договор за кредит.
- 58 Ето защо, при условие че проверката на запитващата юрисдикция потвърди споменатите в предходната точка обстоятелства, следва да се приеме, че когато по силата на посочения договор извършва такава допълнителна и съпътстваща доставка към образователната си дейност, заведение като KdG действа като „продавач или доставчик“ по смисъла на Директива 93/13.
- 59 Това тълкуване намира потвърждение в защитната цел на Директивата. Всъщност в контекста на договори като обсъждания в главното производство по принцип е налице неравенство между учебното заведение и студента поради асиметрията в информираността и техническите познания на тези страни. Всъщност заведението разполага с постоянна организация и технически познания, с каквито няма непременно да разполага действащият за частни цели студент, който инцидентно попада на такъв вид договор.
- 60 По всички изложени съображения, при условие че не се установи друго в резултат от проверките, които трябва да извърши запитващата юрисдикция, на втория и третия от поставените въпроси следва да се отговори, че член 2, буква в) от Директива 93/13 трябва да се тълкува в смисъл, че свободно учебно заведение като обсъжданото в главното производство, което с договор се съгласява да предостави на една от студентките облекчени условия за плащането на дължимите от нея суми за такса за обучение и такса за учебно пътуване, трябва във връзка с този договор да се смята за „продавач или доставчик“ по смисъла на тази разпоредба, поради което посоченият договор попада в приложното поле на Директивата.

По съдебните разноси

- 61 С оглед на обстоятелството, че за страните по главното производство настоящото дело представлява отклонение от обичайния ход на производството пред запитващата юрисдикция, последната следва да се произнесе по съдебните разноси. Разходите, направени за представяне на становища пред Съда, различни от тези на посочените страни, не подлежат на възстановяване.

По изложените съображения Съдът (пети състав) реши:

- 1) Директива 93/13/ЕИО на Съвета от 5 април 1993 година относно неравноправните клаузи в потребителските договори трябва да се тълкува в смисъл, че когато се произнася с неприсъствено решение и съгласно нормите на вътрешното процесуално право има правомощието да проверява служебно за противоречие между клаузата, на която се основава искането, и националните норми от обществен ред, националният съд е длъжен да проверява служебно попада ли съдържащият клаузата договор в приложното поле на тази директива и ако попада — дали евентуално клаузата е неравноправна.
- 2) При условие че не се установи друго в резултат от проверките, които трябва да извърши запитващата юрисдикция, член 2, буква в) от Директива 93/13 трябва да се тълкува в смисъл, че свободно учебно заведение като обсъжданото в главното производство, което с договор се съгласява да предостави на една от студентките облекчени условия за плащането на дължимите от нея суми за такса за обучение и такса за учебно пътуване, трябва във връзка с този договор да се смята за „продавач или доставчик“ по смисъла на тази разпоредба, поради което посоченият договор попада в приложното поле на Директивата.

Подписи